

הגורד מן הירק פרק שביעי נדרים

מריץ מעשר. תרומת מעשר דיגון הוא [דקא גריס] ליה ללא מחייב
בתרומת מעשר עד למדידן והאי מאשתקד נידגסה הלכך מעשר
עליה משל אשתקד ולא הוי אסורו על ידי קרקע הלכך לא הוי
נטיילתו ע"י קרקע: אפילו גידוליו גידולין אסורין. אלמא דאין גידוליו
היתר מעלין את האיסור קושא לרבי
אמי: ואין צויל ברוב. כלומר ברוב
מדתו בגדוליו רביס: הכי סרומה
דאי צעי מיטשיל עלה. שאם היה
זדעמו להפריש תרומה ומעשר על
פירותיו מפירות קופה זו ועטה ומתן
מקופה אחרת יכול לשאל עליה לפני
חכם ולומר לו לא היה זדעמי לימת
מקופה זו אלא מזו ולא הויה תרומה
ואפילו היה צטלה ברובא דמתן וכו':

מעשר דיגון הוא דקא גריס ליה. שעל ידי דיגון מתחייב זדעמער
ולא ע"י קרקע: מסיב רמי זכר המא קונם פירות האלו עליו וכו'.
לר' ינאי פריך לדמר לעיל [נ"ז:] צלל של תרומה שרבו גידוליו על עיקרו
ומתר דאלמא סבירא ליה דכולהו גידולין אע"פ שאין איסורן ע"י
קרקע מעלין את העיקר ומעלין. והכי
פריך ליה מקונמות דאין מעלין. והא
דלא פריך לר' מנדייאלא דליטרא מעשר
על דמיא לעיל [צמקון] משום דמתנאי'
אלימא ליה לאקשווי ועוד דמעשר
פשיטא ליה דדבר שיש לו מתירין הוא:
והכי סרומה דאי צעי מיטשיל עלה.

הגהות הב"ח
(א) גמ' שאניי אובל
רשאיני: (ב) שם מקטיר
עליה אבל תרומת מאי:
(ג) רש"י י"ה א"ס הא וכו'
דנדרים הס"ד ורמ"ב מ"ה
אמרי הא: (ד) ד"ה אלא
כדי שיטלן וכו' זה כהן
והיינו דקתני סיפא וכו'
שטלן האו הס"ד ורמ"ב:
מ"ה חוץ וכו' ואם נפלה:
(ה) ד"ה אלא לעולם וכו'
עטלה ברובא וכו' אלא הדרא
קושא: (ו) ד"ה היא וכו'
לעשרה הס"ד:

גמ' תרומה מאי מצוה.
ע"י ז"מ נ"מ ע"ה חוסי' ד"ה
הו"ל אע"פ: שם היתר
שבהן להובין הלך. ע"י
רבי"ז ע"ז דף קס"ז ע"ה:

על ידי פתח או חרטה כשאר נדרים.
והא דלא פריך ליה אי הכי צבזל של
תרומה נמי אמרי א"ר ינאי דגידולין
מעלין אותה [הא] אי צעי מיטשיל עליה והוי
זכר שיש לו מתירין משום דמאי
למדמיה דבישראל שפלה לו מצית אבי
אמו כהן עסקין ומשום הכי פריך לר'
מהך מתנייתן דליכא למדמיה זכאי.
כך נראה צעיי: סאה סרומה עמאה.
נקט תרומה טעמה לאשמועינן רבותא
דדיוקא דהא לעיל אע"ב דעמאה
היא מעלה: פירק. דכיון דטעמה
היא לא חויה לכהן לאכילה ובהסק
נמי לא שריא דחיישין לתקלה
כדאיתא פרק קמחא דפסחים (דף כ:):
בסרומה זיד כהן. דכיון דזכה זה
הוא שזב אינו יכול לשאל עליה: והא
קסני ספא. ספא. ספא. ספא. ספא. ספא.
אומה. ואי דנפלו לו מצית אבי
אמו כהן אמאי אינו מוכר אפילו אותה
סאה: אלא קונמוס מלוה לאשנולי
עלייהו. וכיון שכן כאילו תשיל
עלייהו דמי: כל הגורד כאילו כזה זכאי.
פירשמו צ"ב ד' נדרים (לעיל דף כב):
סרומה מאי מלוה לאשנולי עלה
איכא. הלכך כיון שאין ההיתר צא

הגהות הגר"א
[א] גמ' ברוב נמק
דקא בענין ק' ומ"ש
בשטת מקובלת דתוק
דהא הכל מדרבנן קמיי
מדלאורייתא ע"י דבר שיש
לו מתירין טבל כ"ט
צ"מ גמ' :

מעצמו וליכא מלוה למעבד
והקדש דקא מני לעיל [נח:] דדבר שיש לו מתירין
בהקדש זכק הבית
עסקינן דעל כרחין לפדייה קאי: גופא ליערא
צליס ספקה
ווצעא. כלומר שהפריש כל מעשרותיה
מתעשרת לפי כולה ולא
לפי גידולין צבזל דחתו גידולין
ומצטלי עיקר לגמרי: ווי היטר
שבהן להיבן הלך. נראה צעיי
דהכי מקשה אפילו מימא דגידולין
של היתר מצטלים עיקר של איסור
התם היינו טעמא משום דכיון
שרבו גידוליו על עיקרו נמלא
שכסא אורח אינו טועם טעם האיסור
כלל הלכך אף על פי שאיסור
זה מוערב בתוכו ולא חול
לשעורי הכא אמאי מתעשרת לפי
כולה וכו' היתר שבהן להיבן הלך:

הכי אימא ספא אם היתה טהורה תמכר
לכהן אלא בישראל שנפלו לו מבית אבי
אמו כהן עסקינן [והא] קתני ספא
תימכר לכהן חוץ מדרמי אותה סאה
אלא אימא בשלמא דקונמות מצוה
לאיתשולי עליהן משום דרבי נתן
ד'אמר רבי נתן כל הגורד כאילו
בנה במה והמקיימו כאילו מקטיר
עליה (ו) תרומה מאי מצוה לאיתשולי
עלה גופא אמר רבי יוחנן לישראל
בצלים שתיקנה וזרעה מתעשרת
לפי כולה יתיב (ז) רבא וקאמר
להא ששערתא אלא מיה רב חסדא
(ח) מאן צאית לך ולר' יוחנן רבך
היתר שבהן להיבן הלך אמר ליה
מי לא תגן דבאותה בצלים שירדו
עליהם גשמים וצימחו אם

מעצמו וליכא מלוה למעבד
והקדש דקא מני לעיל [נח:] דדבר שיש לו מתירין
בהקדש זכק הבית
עסקינן דעל כרחין לפדייה קאי: גופא ליערא
צליס ספקה
ווצעא. כלומר שהפריש כל מעשרותיה
מתעשרת לפי כולה ולא
לפי גידולין צבזל דחתו גידולין
ומצטלי עיקר לגמרי: ווי היטר
שבהן להיבן הלך. נראה צעיי
דהכי מקשה אפילו מימא דגידולין
של היתר מצטלים עיקר של איסור
התם היינו טעמא משום דכיון
שרבו גידוליו על עיקרו נמלא
שכסא אורח אינו טועם טעם האיסור
כלל הלכך אף על פי שאיסור
זה מוערב בתוכו ולא חול
לשעורי הכא אמאי מתעשרת לפי
כולה וכו' היתר שבהן להיבן הלך:

הדין הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שזהו לר'ן אמרינן משני צדדיו
פרקי ליה אלוה דרבי וחסן דלמר פרקי ליה שעה למדידן צמקין
של תרומה טעמה דלא חיישין לתקלה ומשיך דממע קיל
לכו לאישי והכי פחות בסימא הרב. דלינה צטלה צפמות
מק' ואקטרה דרמין [ואקרה דרמין] מתינו מנתו על
שאתה מריס מנת שפלה מנקל חומרה לא דמיהר
למקשי ולא מקשי צמקה [מתניתין] ששטו
בהם צפירות שמתוה עולה לחתה ומלם משום
דכתיב אלא לחקטוריה מתרומה זכר כהן
אלה ספיפא קסמין דעל כחקר לא ציד כהן
הוא: בתרומה זכר כהן דלא מצוי והכז
כדי אלעזר ממין פירש דלא מני למישיל
עלה שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה
משמע דלכאן קאי אלא ישראל דלא שית
כלל שישאל עליה אצל כל זמן שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

הדין הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שזהו לר'ן אמרינן משני צדדיו
פרקי ליה אלוה דרבי וחסן דלמר פרקי ליה שעה למדידן צמקין
של תרומה טעמה דלא חיישין לתקלה ומשיך דממע קיל
לכו לאישי והכי פחות בסימא הרב. דלינה צטלה צפמות
מק' ואקטרה דרמין [ואקרה דרמין] מתינו מנתו על
שאתה מריס מנת שפלה מנקל חומרה לא דמיהר
למקשי ולא מקשי צמקה [מתניתין] ששטו
בהם צפירות שמתוה עולה לחתה ומלם משום
דכתיב אלא לחקטוריה מתרומה זכר כהן
אלה ספיפא קסמין דעל כחקר לא ציד כהן
הוא: בתרומה זכר כהן דלא מצוי והכז
כדי אלעזר ממין פירש דלא מני למישיל
עלה שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה
משמע דלכאן קאי אלא ישראל דלא שית
כלל שישאל עליה אצל כל זמן שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

הדין הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שזהו לר'ן אמרינן משני צדדיו
פרקי ליה אלוה דרבי וחסן דלמר פרקי ליה שעה למדידן צמקין
של תרומה טעמה דלא חיישין לתקלה ומשיך דממע קיל
לכו לאישי והכי פחות בסימא הרב. דלינה צטלה צפמות
מק' ואקטרה דרמין [ואקרה דרמין] מתינו מנתו על
שאתה מריס מנת שפלה מנקל חומרה לא דמיהר
למקשי ולא מקשי צמקה [מתניתין] ששטו
בהם צפירות שמתוה עולה לחתה ומלם משום
דכתיב אלא לחקטוריה מתרומה זכר כהן
אלה ספיפא קסמין דעל כחקר לא ציד כהן
הוא: בתרומה זכר כהן דלא מצוי והכז
כדי אלעזר ממין פירש דלא מני למישיל
עלה שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה
משמע דלכאן קאי אלא ישראל דלא שית
כלל שישאל עליה אצל כל זמן שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

הדין הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שזהו לר'ן אמרינן משני צדדיו
פרקי ליה אלוה דרבי וחסן דלמר פרקי ליה שעה למדידן צמקין
של תרומה טעמה דלא חיישין לתקלה ומשיך דממע קיל
לכו לאישי והכי פחות בסימא הרב. דלינה צטלה צפמות
מק' ואקטרה דרמין [ואקרה דרמין] מתינו מנתו על
שאתה מריס מנת שפלה מנקל חומרה לא דמיהר
למקשי ולא מקשי צמקה [מתניתין] ששטו
בהם צפירות שמתוה עולה לחתה ומלם משום
דכתיב אלא לחקטוריה מתרומה זכר כהן
אלה ספיפא קסמין דעל כחקר לא ציד כהן
הוא: בתרומה זכר כהן דלא מצוי והכז
כדי אלעזר ממין פירש דלא מני למישיל
עלה שהרי לא קרא עליה הוא שם תרומה
משמע דלכאן קאי אלא ישראל דלא שית
כלל שישאל עליה אצל כל זמן שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

לפי צעיי צעיקה משום דהוי דבר שיש לו מתירין ואע"ב
דלא הוי מין צמקין ש' לומר דהתם משום דאיכא
תנית טעם ולא צעיל: והרי תרומה כ' רתנן. ה"ה
הוי מני למישיל למאן דלמיר תרומה
אין לה מתירין: סאה של תרומה שנפלה
לכאן מקדשו: א"ה. ומקשי לכו ביד כהן
אם כן איירי שצדימוע אירע צימת הכהן
[איתמא ספא] אם היה סבורה ממכר
לכאן והא דדידה הוא אלא מירי שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

לפי צעיי צעיקה משום דהוי דבר שיש לו מתירין ואע"ב
דלא הוי מין צמקין ש' לומר דהתם משום דאיכא
תנית טעם ולא צעיל: והרי תרומה כ' רתנן. ה"ה
הוי מני למישיל למאן דלמיר תרומה
אין לה מתירין: סאה של תרומה שנפלה
לכאן מקדשו: א"ה. ומקשי לכו ביד כהן
אם כן איירי שצדימוע אירע צימת הכהן
[איתמא ספא] אם היה סבורה ממכר
לכאן והא דדידה הוא אלא מירי שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

תוספות

לפי צעיי צעיקה משום דהוי דבר שיש לו מתירין ואע"ב
דלא הוי מין צמקין ש' לומר דהתם משום דאיכא
תנית טעם ולא צעיל: והרי תרומה כ' רתנן. ה"ה
הוי מני למישיל למאן דלמיר תרומה
אין לה מתירין: סאה של תרומה שנפלה
לכאן מקדשו: א"ה. ומקשי לכו ביד כהן
אם כן איירי שצדימוע אירע צימת הכהן
[איתמא ספא] אם היה סבורה ממכר
לכאן והא דדידה הוא אלא מירי שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

לפי צעיי צעיקה משום דהוי דבר שיש לו מתירין ואע"ב
דלא הוי מין צמקין ש' לומר דהתם משום דאיכא
תנית טעם ולא צעיל: והרי תרומה כ' רתנן. ה"ה
הוי מני למישיל למאן דלמיר תרומה
אין לה מתירין: סאה של תרומה שנפלה
לכאן מקדשו: א"ה. ומקשי לכו ביד כהן
אם כן איירי שצדימוע אירע צימת הכהן
[איתמא ספא] אם היה סבורה ממכר
לכאן והא דדידה הוא אלא מירי שהיא
זיד ישראל וימתן דלת ליה פתוחה
למשל וממשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי ספא אם היתה טהורה תמכר לכהן.
מון ממין אותה סאה ואם נפלה לו מצית
אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול
לשאל עליה: היתר שבהן להובין הלך.
ולת ליה גידולין מעלין את העיקר: